

ОСОБЛИВОСТІ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ

Анотація. У статті досліджено особливості казначейського обслуговування аграрних підприємств, визначено функції структурних підрозділів усіх рівнів Державної казначейської служби України

Ключові слова: Державна казначейська служба України, аграрні підприємства, структурний підрозділ, функції казначейського обслуговування

Постановка проблеми. Сучасний етап соціально-економічного розвитку України характеризується помітним посиленням стабілізаційних процесів, що знайшли своє відображення у суттєвому сповільненні інфляційних процесів, зміцнення національної грошової одиниці, гальмування темпів спаду, а також нарощуванні промислового виробництва та валового внутрішнього продукту.

Значною мірою пожвавленню економічного життя у державі сприяє підвищення дієвості бюджетної системи в розрізі бюджетного фінансування, яка забезпечується чіткою організацією касового виконання бюджетів за доходами і видатками.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми казначейського обслуговування досліджувалися у наукових працях провідних вчених-економістів Александрова В.Т., Барського Ю. М., Булгакова С.О., Габи І. В., Даневича О.С., П.Г. Петрашко, Зав'ялової І.А., Охрімівського О. В., Сушко Н.І., Стояна В.І., Фесика О.М., Чечуліна О.О., Юрія С.І. та інших.

Відаючи належне їх напрацюванням, відзначимо, що чимало питань щодо специфіки казначейського обслуговування аграрних підприємств, особливостей реалізації завдань казначейської служби, а також організаційної структури управління Державної казначейської служби України є недостатньо висвітленими та опрацьованими.

Постановка завдання. Метою роботи є дослідження специфіки казначейського обслуговування аграрних підприємств, визначення функцій

структурних підрозділів і взаємодії складових елементів системи реалізації завдань Державної казначейської служби України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток казначейського обслуговування має тривалу історію. З початку зародження казначейства в Україні воно було інструментом державного управління виконуючи функції зберігання й розподілу надходжень.

У новітній історії України казначейського обслуговування пройшло п'ять етапів. При цьому, відповідно до кожного етапу, функції та напрями казначейського обслуговування постійно удосконалювалися й уточнювалися.

Як зазначає Чугунов І.Я., створення Державного казначейства „ ... дозволило взяти під контроль держави усі ресурси бюджету та позабюджетних фондів. Казначейська система дала змогу упорядкувати витрачання коштів відповідно до чинного законодавства, зокрема, шляхом встановлення щомісячних лімітів видатків бюджету, посилення поточного контролю за цільовим використанням коштів бюджетними організаціями” [1, с. 147].

Так, дослідивши діяльність Державного казначейства, Галушка Є.О. стверджує, що „... для реалізації своїх завдань і функцій ДКУ взаємодіє з Мінфіном, Національним банком України (НБУ), банками, Державною податковою адміністрацією, Держмиткомом, іншими міністерствами та відомостями. Як головний фінансовий агент держави, ДКУ має всі важелі забезпечення належного виконання бюджетів.

Бюджетні кошти акумулюються на Єдиному казначейському рахунку ДКУ, який обслуговує НБУ. Взаємодія НБУ і ДКУ забезпечує надійність, економічність, контрольованість, можливість управління бюджетними ресурсами взаємозаліків та оперативну інформованість стану виконання з бюджетними коштами” [2, с. 62].

Нині склалася трирівнева структура Державного казначейства України. Так, як зазначають Ковальчук К.Ф., Косенко Д.Є., Козенкова Н.П. і Якубова Е.П., до структури Державного казначейства України входять:

- вища ланка – головне управління ДКУ;

- середня ланка – Управління ДКУ в АР Крим, областях, містах Київ та Севастополь;
- базова ланка – відділи ДКУ в містах, районах, районах міст [3, с. 60].

Така структура дозволяє повністю виконати завдання Державного казначейства України. Адже, як доводять Владимирів К.М., Максимова Л.П. і Владимирова Л.В., „... діюча модель функціонування державного казначейства заснована на принципах, прийнятних для банківської системи. Вона дозволяє консолідувати бюджетні кошти на єдиному казначейському рахунку, відкритому в Національному банку, і, відповідно, позбавитись ризиків при зберіганні бюджетних коштів” [4, с. 44].

Головними структурними підрозділами з обслуговування аграрних підприємств і організацій є департаменти видатків державного бюджету, обслуговування кошторисів головних розпорядників коштів та інших клієнтів, управління бюджетних надходжень, а також відділ обслуговування операційного дня. Відповідно до Наказу Державного казначейства України від 2 липня 2008 р. № 277 „Щодо затвердження переліку питань та визначення відповідальних за надання роз’яснень” на ці підрозділи покладено функції організації, своєчасного виділення асигнувань і контролю за платежами.

Так, згідно Наказу Державного казначейства України від 6 жовтня 2011 року № 51 „Щодо затвердження переліків питань та визначення відповідальних за надання роз’яснень”, організаційна функція цих структурних підрозділів полягає у впорядкуванні структури і взаємодії складових елементів системи реалізації завдань Державної казначейської служби України, а також підвищення ефективності його діяльності.

Фінансова функція структурних підрозділів Державного казначейства України, які обслуговують аграрні підприємства та організації полягає у своєчасному наданні необхідних фінансів, а також оптимізації та підвищенні ефективності використання розпорядниками й одержувачами отриманих коштів державного та місцевих бюджетів [5].

Рис. 1. Організаційна структура Державної казначейської служби України

Контрольна функція структурних підрозділів Державної казначейської служби України, які обслуговують аграрні підприємства та організації полягає

у своєчасному забезпеченні запланованих надходжень та видатків Державного казначейства України, а також їх коригування. [5].

Відповідно до Наказу Міністерства Фінансів України від 15 червня 2011 року № 651 „Про утворення територіальних органів Державної казначейської служби” організаційна структура управління Державної казначейської служби України в Автономній Республіці Крим, областях та місті Севастополі зображені на рис. 2 і 3 [6].

Згідно наведеного на рис. 2 і 3, головними структурними підрозділами з обслуговування аграрних підприємств і організацій головного управління Державної казначейської служби України в Автономній Республіці Крим, областях та місті Києві є управління обслуговування розпорядників коштів та інших клієнтів, сектор видатків державного бюджету, управління міжбюджетних відносин та моніторингу видатків місцевих бюджетів, відділ бюджетних надходжень і відділ обслуговування операційного дня. На ці підрозділи також покладено функції організації, своєчасного перерозподілу асигнувань і контролю за платежами.

При цьому, ці функції реалізуються шляхом:

- здійснення через систему електронних платежів Національного банку України розрахунково-касового обслуговування аграрних підприємств, організацій та інших одержувачів бюджетних коштів;

- відкриття та закриття рахунків аграрних підприємств, організацій та інших одержувачів;

- здійснення безспірного списання коштів державного бюджету та місцевих бюджетів з рахунків аграрних підприємств, організацій та інших одержувачів бюджетних коштів на підставі рішення суду;

- повернення коштів, помилково або надміру зарахованих до бюджету, за поданням органів, що контролюють справляння надходжень бюджету;

- ведення бази даних про мережу розпорядників і одержувачів бюджетних коштів, єдиного реєстру розпорядників та одержувачів бюджетних коштів;

Рис. 2. Організаційна структура управління Державної казначейської служби України в Автономній Республіці Крим

- ведення обліку бюджетних асигнувань, доведення до аграрних підприємств, організацій та інших одержувачів бюджетних коштів витягу із розпису державного бюджету та змін до нього;

- здійснення реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників і одержувачів бюджетних коштів, а також відображення їх у звітності про виконання бюджету;

Рис. 3. Типова організаційна структура обласних управлінь Державної казначейської служби України.

- здійснення контролю за складанням і поданням фінансової та бюджетної звітності, відповідності кошторисів розпорядників бюджетних коштів показникам розпису бюджету, а також платежів аграрних підприємств, організацій та інших одержувачів узятим бюджетним зобов'язанням ;

- зупинення операцій з коштами державного та місцевих бюджетів у разі вчинення аграрним підприємством, організацією або іншим одержувачем порушення бюджетного законодавства [6].

Окрім обласних управлінь в ієрархії Державної казначейської служби України вагому роль відіграють й районні та міські управління (відділення). Типова структура таких управлінь (відділень) наведена на рис. 4.

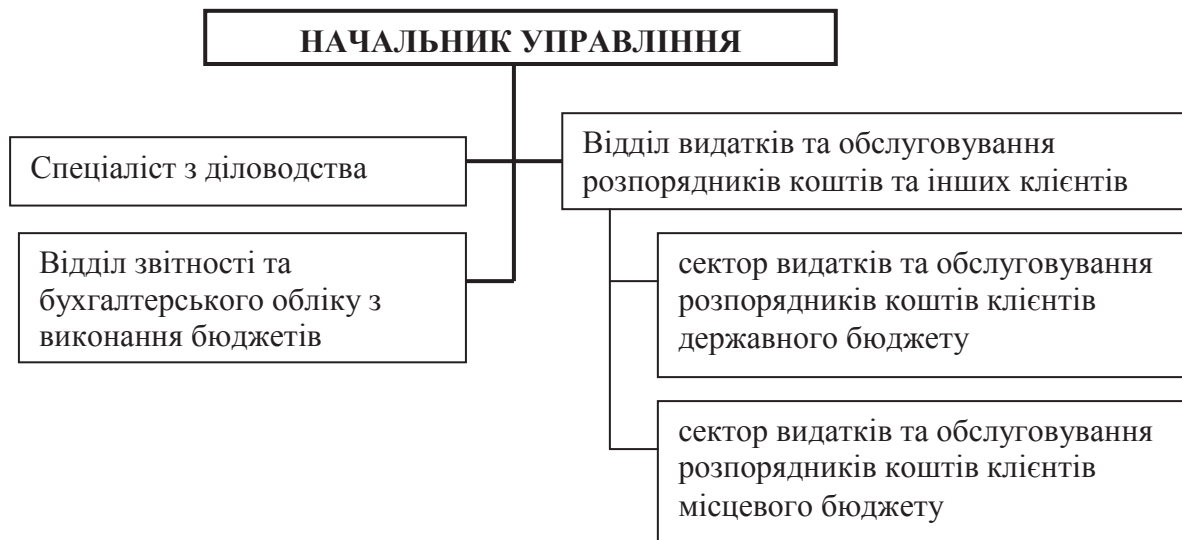

Рис. 4. Типова організаційна структура управлінь (відділень) Державної казначейської служби України

Такі управління (відділення) належать до базової ланки. Практично основна функція базової ланки Державної казначейської служби України полягає у здійсненні операцій щодо виконання державного та місцевих бюджетів. При цьому, структурними підрозділами з обслуговування аграрних підприємств, організацій та інших одержувачів бюджетних коштів, тут виступають відділ видатків та обслуговування розпорядників коштів та інших клієнтів, а також відділ звітності та бухгалтерського обліку з виконання бюджетів.

Висновки. Дослідження свідчать, що нині діє трирівнева структура Державної казначейської служби України, елементами якої є вища, середня та базові ланки. Відповідно до цієї структури вища ланка виконує організаційну, фінансову та контрольні функції з виконання Держбюджету.

Основним завданням середньої ланки є організація роботи управлінь ДКУ в районах, містах і районах міст, організація і здійснення виконання Державного бюджету, ведення обліку руху коштів Державного бюджету на рахунки.

Основна функція базової ланки Державної казначейської служби України полягає у здійсненні операцій щодо виконання державного та місцевих бюджетів. При цьому, структурними підрозділами з обслуговування аграрних підприємств, організацій та інших одержувачів бюджетних коштів, тут виступають відділ бюджетних надходжень і відділ видатків та обслуговування розпорядників коштів та інших клієнтів, а також відділ звітності та бухгалтерського обліку з виконання бюджетів.

Список літератури

1. Чугунов І.Я. Бюджетний механізм регулювання економічного розвитку. – К.: НІОС, 2003. – 488 с.
2. Галушка Є.О. Бюджетний менеджмент: Навч.-метод. посібник – Чернівці: Книги – XXI, 2007. – 280 с.
3. Ковальчук К.Ф., Косенко Д.Є., Козенкова Н.П. і Якубова Е.П. / бюджетний менеджмент: Навч. посібник – Дніпропетровськ: Нова ідеологія, 2011. – 248 с.
4. Бюджетний менеджмент: Навчальний посібник. К.М. Владимиров, Л.П. Максимова, Л.В. Владимірова – Херсон: Олді-плюс, 2007. – 336 с.
5. Наказ Державного казначейства України від 6 жовтня 2011 року № 51 „Щодо затвердження переліків питань та визначення відповідальних за надання роз'яснень” - <http://document.ua/pro-polozhennja-pro-derzhavnu-kaznacheisku-sluzhbu-ukrayini-doc53200.html>
6. Наказ Міністерства Фінансів України „Про затвердження положень про територіальні органи Державної казначейської служби України” від 12.10.2011 р. № 1280 - <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z1236-11>.

Анотація. Згідно проведених досліджень сучасна структура Державної казначейської служби України складається з трьох рівнів: вищої, середньої та базової ланки. Відповідно до цієї структури вища ланка виконує організаційну, фінансову та контрольні функції з виконання Держбюджету. Основним завданням середньої ланки є організація роботи управлінь ДКУ в районах, містах і районах в містах, організація і здійснення виконання Державного бюджету, ведення обліку руху коштів Державного

бюджету на рахунки. Основна функція базової ланки Державної казначейської служби України полягає у здійсненні операцій щодо виконання державного та місцевих бюджетів.

Summary. According to research conducted by the current structure of the State Treasury of Ukraine consists of three levels: high, middle and base units. According to this structure above link takes organizational, financial and control functions to implement the state budget. The main task of middle management is the organization of the STU offices in the regions, cities and districts in the cities, the organization and implementation of the State budget, accounting traffic from the State budget accounts. The main function of the base level of the State Treasury of Ukraine includes transactions for the implementation of state and local budgets.

УДК 65.050.12

Лучик М.В., аспірант³,
Подільський державний аграрно-технічний університет

ОСНОВНІ ЗАГРОЗИ І РИЗИКИ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ АГРАРНОЇ ГАЛУЗІ КРАЇНИ

Анотація. В статті визначена сутність економічної безпеки галузі, охарактеризовані загрози та ризики функціонування галузі сільського господарства України в сучасних умовах господарювання.

Ключові слова: економічна безпека, загрози, ризики, економічна безпека аграрної галузі, моніторинг загроз і ризиків.

Постановка проблеми. Сьогодні одним з видів загроз економічній безпеці держави є деградація найбільш передових галузей національної економіки, що супроводжується обвальним проривом на українські внутрішні ринки імпортованої продукції. Однією з таких галузей є сільське господарство. Однак Україна володіє значними сільськогосподарськими ресурсами, що дозволяє розвивати виробництво різних екологічно чистих видів продовольства, виробляти сільськогосподарську техніку, обладнання, мінеральні добрива, займатися селекцією нових порід тварин і сортів сільськогосподарських культур. Тому забезпечення економічної безпеки аграрної галузі є гарантією стабільності та ефективності не тільки її розвитку, а й продовольчої безпеки країни, розвитку інших галузей, сільських територій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами економічної безпеки на рівні держави, регіону, галузі займалися такі вчені, як Л.Абалкін,

³ Науковий керівник: д.е.н., в.о. професора Волощук К.Б.